

Extret del Diari Personal d'Octavi Fullat

Barcelona, 2 d'agost del 2011

Ahir el dia va transcórrer a Zurich. Cap interès per conèixer coses noves; a reviure, doncs, el que havíem viscut allí mateix feia pocs dies. Ara bé, sense saber-ho ens vam topar amb la Festa Nacional Suïssa. ¿Quina cosa és una nació més enllà d'emocions i d'endocrinologia i de fórmules bioquímiques cerebrals? Jo no em sento espanyol; em produeix basca i fàstic el sol significant *Espanya* —el significat lingüístic del qual ignoro— es tracti d'un significat fònic o bé gràfic. I deixo de banda el referent, per cert que ni la omnisciència divina sap quin és. En canvi, les coses resulten fàcils amb paraules com cullera o cirerer. Quan la denotació d'un terme s'acosta al no-res o en tot cas cau en polisèmia desenfrenada les connotacions —les passions— ocupen l'espai lingüístic desèrtic. ¿Què és una nació més enllà de cardíaca i de glàndules suprarenals? I com queda Catalunya amb semblant plantejament?

Travessat el Rathaus Brücke sobre el riu Limmat per on s'escapen les aigües del Zürichsee, vam deixar a la nostra esquerra la St-Peterkirche per deixar-nos caure sobre la Bahnhofstrasse. Sorpresa: acaba de començar la desfilada de la Festa Nacional Suïssa. Dia 1 d'agost. No, no és el dia en què es va perdre la guerra com és el cas de la masoquista Catalunya i el seu Onze de Setembre. ¿Per què els senyors parlamentaris no es van decidir per sant Jordi, nom que cova en el bullici emocional de molts paisans de les terres on es parla el català? No volien cap sant per què ells són laics. Seran idiotes! També jo sóc agnòstic i laic —laos i laikós en grec—, però m'esforço a no caure en l'estupidesa i l'estultícia. Sant Jordi, o San Jorge no és un personatge sant, és un símbol. En llengua grega *ge* fou “terra” i *ergon* “treball”. *Georgios*: el que treballa la terra. El cristianisme a aquell que amb esforç treu vida de la terra —el pagès— el va personalitzar en heroi concret a base d'una llegenda magistral. El cavaller Jordi mata el drac —la pesta, Castella— a fi de salvar la Princesa —la collita, Catalunya— a la qual el drac vol devorar. Al segle V, a Lydda —a l'actual Israel—, ja es donava culte —;simbòlic! —; sense fer referència al referent a l'Hàgios Georgios.

Va anar desfilant gent vestida amb els trajes tradicionals i també, al so de les

bandes fent gatzara, vam poder veure grups que representaven la ramaderia i l'agricultura. Sonaven igualment botzines llargues, molt llargues que en altre temps comunicava la gent des d'un pic a un altre. L'Antonieta i jo no vam perdre detall. Un poble que guarda la memòria és encara viu. Poble, pàtria, país, Estat, comarca, regió, territori, Heimat, nació. ¿Què significa el mot *nació*, que prové etimològicament del verb llatí *nasci, natus sum* d'on ve *Nativitas*, Nativitat i *Natalis*, Nadal?

—Com la defineixes tu, Octavi?

—Perseguint els usos lingüístics del significat *nació* a partir del segle XIX he elaborat un significat que em sembla pertinent.

Pel que fa al seu significat lingüístic, marginant de moment el referent —no oblidó Saussure—, diria que *nació* és el resultat d'acceptar, en el present, un record grupal i també el resultat d'un projecte col·lectiu. Un grup ampli posseeix memòria d'un llegat comú —llengua, economia, art, fets bèl·lics, religió, sabers tecnocientífics i sabers humanístics, dret... —, llegat que el grup accepta a gust. Tanmateix perquè comptem amb una nació resulta indispensable que aquest mateix grup ampli vulgui amb decisió continuar acceptant el llegat que la memòria li lliura i que el posi al bell mig d'un projecte comú de l'avenir.

Resumint. Entenc la paraula *nació* com la recepció col·lectiva ,en present, d'un passat comú més la decisió de prosseguir, i romandre-hi, alhora que se l'entronca en un projecte de vida en gran grup. Memòria col·lectiva, doncs, més voluntat col·lectiva. Sense aquests dos paràmetres —un en el pretèrit i l'altre en el futur— viscuts en el present, no sembla possible definir el concepte de *nació*.

—Catalunya és nació? Em pregunta inquieta.

—Ho podria ser, però ignoro si ho és.

—De què depèn?

—De si acceptem el nostre passat comú i de si volem continuar amb ell en el si d'un projecte col·lectiu.

—Com es pot saber?

—Les estadístiques en aquest camp no ens serveixen. Un procés electoral només és útil si es pretén decidir que Catalunya sigui un Estat independent.

—Però, per al cas de la nació resulta impertinent. Es tracta de vivències

col·lectives.

I continua, ella, interrogant-me quan estem buscant ja un bon restaurant on dinar. Ens decidim per l'Orsini, lloc en què la restauració promet ser notable.

—¿Què pot pertorbar l'acceptació col·lectiva del passat per part dels habitants de Catalunya?

—El funcionament escolar.

—Per què?

—En quina llengua es transmet l'herència catalana? En castellà?

—¿Sols preocupa la llengua?

—I el pla d'estudis. ¿Que potser recull el nostre pretèrit específic, o bé només proposa gasòfies que no passen de ser un bunyol, i que amb l'aparença d'unitat espanyola assassinen la nostra diferència nacional?

Ignorem de quin Orsini rep el nom el nostre restaurant restaurador. M'inclino pels Orsini que triomfaren amb el Papa Juli II —1443-1513— perquè aquest Papa va protegir Rafael, el Perugino, Signorelli i Michelangelo Buonarroti. El vi negre que vam assaborir era italià, del Véneto. Abordades les postres li senyalo que ens destrueix com a nació el comportament de la institució de justícia que està, naturalment, al servei de l'invasor castellà i no de part de la nació catalana.

I ens en vam anar a passejar per la vora oriental de l'encantador llac de Zürich o Zürichsee. Personalment volia donar-li l'adéu ben fort; sospito que no el tornaré a contemplar mai més.

—¿De què depèn, Octavi, el projecte comú específic el qual, segons tu, constitueix el segon element definidor de la nació?

—Es qüestió dels partits polítics i també de la societat civil. O ens entusiasmen o l'invasor castellà acaba del tot amb nosaltres

—Ets optimista?

—No.

—Per què?

—Castella disposa dels aparells estatals tant repressius com de propaganda que paga amb diners catalans. Catalunya, en canvi, és una nació desemparada.

—Però, i Espanya?

—És l'Estat de Castella i regions que s'ha assimilat. Catalunya és colònia, com Euskadi.

—I Suïssa?

—Aquí, a Suïssa, l'Estat no s'identifica amb un grup; està al servei per igual de tots ells. Això explica que tots els ciutadans vulguin ser suïssos encara que ignorin l'alemany i el francès coneixent tan sols, per exemple, l'italià parlat al Ticino.

Ja amb les maletes caminàvem lents cap a l'estació ferroviària quan en travessar el riu Limmat pel Mühlesteig el so d'un piano alhora trist i violent llançava a l'aire la sonata *Patètica* que l'alemany Ludwig Van Beethoven creà el 1799.